

Galleristen

Profil **Marianne Holtermann har jobbet i den internasjonale kunstbransjen i fire tiår, men skulle rekke å bikke 60 før hun åpnet sitt eget galleri.**

TEKST *Anna Skavlan*

FOTO *Jørn Tomter*

London

← Et kunstliv. Marianne Holtermann fotografert i Notting Hill, der de normale finansmennene bor, ifølge hennes ektemann. Her har de sammen bodd siden 2004.

Det var en som en gang beskrev meg slik: *You don't know what you're up against, because she will not give up*

MARIANNE HOLTERMANN – norsk gallerist

SOTHEBY'S CAFÉ I Londons Bond Street: Marianne Holtermann (66) har nystroket hvit bluse, med en svart ulljakke over. Det krøllete, røde håret er perfekt frisert, leppestiften bærer ikke spor av at hun nettopp har spist lunsj.

Hun ser ned på tallerkenen, og tenker lenge på spørsmålet om hvordan hun endte opp der hun sitter nå, med eget galleri et steinkast unna, på Cork Street i Mayfair, som hun åpnet som 64-åring, et halvt år før verden stengte ned på grunn av pandemien.

– Det kan jeg ikke svare på.

Hun tenker enda litt lengre, fyller vannglassene – selskapets glass før sitt eget.

– Men det var en som en gang beskrev meg slik: «*You don't know what you're up against, because she will not give up.*»

GALLERISTEN. Marianne Holtermann har bodd i London siden 1977, men det skulle ta 40 år i kunstbransjen før hun startet sitt eget galleri, Holtermann Fine Art i 2019, på samme adresse som kunstsamleren og sosietetskvinnen Marguerite «Peggy» Guggenheim hadde sitt galleri på 1930-tallet.

I stedet for å representere hele katalogen til en kunster, slik mange av nabogalleriene i Mayfair gjør, viser hun individuelle verk i dialog med andre kunstnere, kulturer og tidsperioder – som i utstillingen «Ink and Steel» fra 2020, der skulpturer av britiske Antony Gormley og Michael Craig-Martin ble vist sammen med amerikanske Charles Ray og britiske Garth Evans.

– Hvis ideen er god nok, vil kunstnerne svare, sier Holtermann.

Til tross for at hun har bygget opp karrieren i utlandet, er også norsk kunst en viktig del av galleriet. Åpningsutstillingen i 2019 inkluderte den norske kunstneren og feministen Sidsel Paaske, som stilte ut parallelt på galleriet og den anerkjente kunstmessen Frieze Masters.

Marianne Holtermann sier at det «må regne rosa bananer» for hun gir opp sitt norske pass.

– Men jeg er for gammel for å ha hjemlengsel.

NOTTING HILL. Tidligere samme dag står hun i stuen hjemme i leiligheten i Notting Hill, med en kaffekopp i hånden, og forteller hvorfor hun og

ektemannen, Lance Entwistle – en av verdens fremste formidlere av kunst fra Afrika, Oceania og amerikansk urkultur – flyttet hit fra sentrale Mayfair i 2004: En ny nabo ankom med nok Louis Vuitton-bagasje til å fylle en container.

– *So we moved here, where the normal people live*, sier hun, på engelsk slik at hennes britiske mann kan ta del i samtalen.

De høye veggene i er dekorert med kunst, bokhyllene er proppfulle med kunstbøker, og langs gulvet står lerreter, pakket inn i bobleplast.

– *Well, the normal bankers*, presiserer Entwistle.

Holtermann gir en grundig omvisning av den ekspansive kunstsamlingen i stuen. Den inkluderer blant annet cubanske samtidskunstnere, tysk sølvtoy fra siste halvdel av 1600-tallet, en gorillastatue og en keramikkvase av den britiske kunstneren Jessie Wine, som har så tykk hvit glasur at Holtermann avslører, litt flau, at hennes døtre kaller den for *the cum pot*.

– Det finnes to typer samlere, sier Entwistle fra kjøkkenet, sittende under en tegning av den amerikanske kunstneren Hilary Berseith, som lager kunst ved hjelp av honningbier.

– De som stopper når veggene er blitt fulle – og de som fortsetter å kjøpe.

Han skal snart dra til kontoret på Bond Street. Kjøkkenbordet der han sitter og jobber er dekket med utgaver av Artforum og Financial Times' helgemagasin How To Spend It. Marianne Holtermann setter seg ned, og begynner å fortelle hvordan de møttes – på et galleri, selvfølgelig.

D2s fotograf sier at Holtermann gjerne kan ta en pause fra å snakke mens han tar bilder av frokostseansen.

Hun begynner å le.

– Det er ikke så lett!

KUNSTHISTORIE. Det har aldri vært lett for Marianne Holtermann å ta en pause.

– Mine foreldre har fortalt at da jeg var liten, hadde jeg konstant svett, krøllete hår, fordi jeg alltid drev med ting, sier hun.

– Og slik er det fortsatt.

Hun ble født i Oslo på midten av 1950-tallet, og vokste opp på besteborgerlige Ullern. En stor del av kunstinteressen kommer fra faren, →

1

2

— 1

Cabbie. Holtermann tar vanligvis t-banen – *tuben* – til jobb, men den grå og kalde London-dagen tillater en *black cab*.

— 2

Fire år. Lokalet til galleriet tok Holtermann over i september 2019. – Det var en kort lease på fire år, og hvis dette går bra så kan jeg forlenge. Og hvis det ikke går, så er det bare fire år. Fire år i helvete, men bare fire år, tenkte hun.

— 3

Gjerdet. Holtermann inne i galleriet sitt, foran statuer signert den spansk-amerikanske kunstneren Jorge Otero-Pailos, laget av restene av gjerdet utenfor den gamle amerikanske ambassaden i Oslo.

3

↓
Marianne Holtermann
Norsk gallerist

holtermannfineart.com

Født i Oslo i 1955. Oppvokst på Ullern. **Utdannet** ved Universitetet i Oslo og Sotheby's Institute. **Har** jobbet som kunstrådgiver og -handler siden 1980-tallet, med samlere som Ernst Beyeler, Joseph Shapiro og Nicholas Frostmann. **Åpnet** galleriet Holtermann Fine Art i London i 2019. **Gift** med kunsthandler Lance Entwistle, sammen har de døtrene Maia og Olivia.

Formidleren. Holtermann tror det å lykkes i kunstverden handler om å være en god formidler. – Man kan ikke ha dybdekunnskap om alt, men jeg føler at jeg kan legge frem det jeg kan i forståelige biter. Jeg kan artikulere for mennesker hvorfor noe er interessant.

Jeg kunne litt om vikingene, skismøring og Munch. Alle her kunne så mye mer enn meg. De hadde sånt grep på kunst og historie og kultur. Sånn vil jeg også være, tenkte jeg

MARIANNE HOLTERMANN – norsk gallerist

→ forretningsmannen Christian Holtermann, som var en del av Nasjonalmuseets venner og hadde «en liten, men veldig bra samling».

Hun begynte å studere kunsthistorie på Blindern, men var ikke spesielt skoleflink. Samtidig ble moren hennes opptatt av kvinnefrigjøringsbevegelsen, forlot ektemannen og begynte å studere psykologi. Marianne Holtermann var plutselig eneste kvinne i familien, med tre yngre brødre.

– Etter to ganske jævlige år hjemme, kom jeg hit som 22-åring og begynte på et ettårig kurs ved Sotheby's Institute. Jeg opplevde å møte folk som var godt utdannet og hadde et internasjonalt syn på verden, sier hun.

– Jeg kunne litt om vikingene, skismøring og Munch. Alle her kunne så mye mer enn meg. De hadde sånt grep på kunst og historie og kultur. Sånn vil jeg også være, tenkte jeg. Vi var unge, jeg var ikke hjemme på Ullern og livet var ikke trist lengre. Jeg jobbet egentlig ikke, jeg bare danset og festet.

– *Hvordan var London den gangen?*

Hun begynner å le igjen.

– Det husker jeg ikke noe av, om jeg er helt ærlig.

FLOTT. Holtermanns galleri ligger rett over gaten for Saatchi Yates, det hippe galleriet som drives av Phoebe Saatchi (27) – datteren til Charles Saatchi, businessmannen og grunnleggeren av det anerkjente londongalleriet Saatchi – og hennes ektemann Arthur Yates.

I det lille lokalet til Marianne Holtermann sitter hennes assistent, franske Anaïs Gensollen (28), som etter å ha jobbet her i tre år, har lært seg ett ord på norsk: Flott!

For øyeblikket huser galleriet utstillingen «American Fence» av spansk-amerikanske Jorge Otero-Pailos. Etter at den amerikanske ambassadebygningen i Oslo ble solgt til investor Ivar Tollefsen i 2017, ble gjerdet rundt ambassaden fjernet for å fremheve byggets arkitektur. Kunstneren har brukt det til å lage en serie skulpturer.

Det er den første utstillingen Holtermann viser etter at London åpnet opp etter nedstengingen. Det gikk ikke mer enn et halvt år fra hun signerte kontrakten i september 2019 til hun ble tvunget til å stenge galleridørene.

– Jeg var ganske fortvilet, sier hun.

– Men jeg fortsatte med business på bakrommet, og det har gått akkurat bra nok.

Når hun snakker om bakrommet, mener hun kunst-begrepet *back room dealing*, hvor kunst blir kjøpt og solgt utenfor visningsarealet.

– Du kan ikke stole på at noen skal komme inn i det nye galleriet ditt de første tre månedene, og kjøpe noe fra veggen som betaler husleien din, sier hun.

– Men jeg visste at jeg hadde nok kontakter i bransjen og godt nok renommé til å overleve uten slike kunder.

BEGYNNELSEN. Etter kunstkurset ved Sotheby's, var Holtermann overbevist om at hun ikke ville tilbake til Norge, sitte i en forelesningssal og se på lysbilder av kunst på museumsvegger i London.

– Jeg var soleklar på at jeg måtte finne meg en jobb her. Men jeg hadde ikke noen oppskrift på hvordan. Jeg visste at jeg måtte bli kjent med folk. Så jeg begynte å henge rundt galleriene.

Et av de viktigste galleriene i London på 1970-tallet, tilhørte Roy Miles (1935–2012), den tidligere frisøren til dronning Elizabeth, som ble en av Englands fremste kunsthandlere – og var like kjent for å ha solgt sovjetisk kunst til Londons rike og berømte, som for sine ekstravagante fester.

– Jeg vandret inn i hans galleri en dag. Plutselig kommer han ut og sier: «*Oh darling! You must come to my next opening.*» «*Of course*», tenkte jeg.

På åpningen hadde hun en «ganske begredelig aften». – Jeg kjente ingen og husker jeg gikk rundt og så på alle som sto i tette grupper med ryggen til. Men jeg skal ikke gå, tenkte jeg. Her må jeg bli. Hva om det skjer noe?

Og noe skjedde:

En av ryggene snudde seg og begynte å snakke med 23-åringen. Han het Paul Whitfield, var sjef for auksjonshuset Christie's og tilbød henne en fast stilling i grafikkavdelingen.

– Grafikk krever at man har øyne som en frimerkesamler. Det kunne ta vekk kunstgleden. For å være helt ærlig, var det ganske kjedelig.

NEW YORK, NEW YORK. I 1982, da hun jobbet på Christie's, møtte Marianne Holtermann den norske forretningsmannen og kunsthandleren Tor Arne Uppstrøm. Han trengte noen som «kunne en del om Munch» til å drive det nye galleriet hans i New York.

– Jeg hadde sittet på et støvete lager, med noen litt snobbete engelskmenn og katalogisert grafikk. Plutselig var jeg på Madison Avenue. Det var et altfor stort sprang for meg, sier hun.

– Jeg hadde jobbet med akademikere. I New York var det mer fokus på å *get the stuff done*. Tor Arne, hans amerikanske partnere, og jeg – vi passet ikke sammen.

Etter kun et par måneder med Uppstrøm reiste Holtermann tilbake til London, men trengte en bekræftelse på arbeidsforholdet i New York. Det krevde Uppstrøms signatur.

Hun ringte, og ringte – men fikk aldri svar.

– På et tidspunkt fikk jeg en følelse av at han var i London, så jeg satte meg ned med telefonkatalogen, og ringte alle de store hotellene. «*Please, may I speak to Mr. Uppstrøm? He's not here. Please, may I speak to Mr. Uppstrøm? He's not here.*»

Så kom hun til et hotell på Portman Square.

– De sa: «*Hold on a minute.*»

Holtermann la på røret, satte seg i sin blå Renault 5 og kjørte til Marylebone, området mellom Hyde Park og Regent's Park. Der satte hun seg i lobbyen med solbriller, en avis og klar sikt til heiseen.

– Det tok ganske lang tid. Så kom Tor Arne ut av heisen. Han visste at jeg var på jakt etter ham. Idet han så meg, gikk det en liten skygge av et smil over ansiktet hans.

FLØTEN OG MELKEN. Marianne Holtermann går gjennom Bond Street, i en signaloransje frakk hun fikk av ektemannen for 25 år siden, som tidligere ble båret av trafikkipolitiet i New York.

– Det ble covid-frakken min. Da lockdown skjedde kunne jeg ikke ta tuben, men begynte å sykle i denne. En dag syklet jeg gjennom Hyde Park da en mann ropte: «*I seee yoooouu!*»

Sotheby's Café er fylt av gråhårede, dresskledde gjester. Marianne Holtermann blir ønsket velkommen, som en gammel venn. Hun bestiller en gresskarsalat og vann med bobler.

– En venninne av meg sa. «Det er jo gøy med den der kunsten!» Ja, tenkte jeg. Men det goye er fløten, sier Holtermann.

– Hvis du ser på hvor mye fløte det er i en flaske melk, er det veldig mye melk og bare så mye fløte på toppen.

Hun viser mellom to fingre. →

Det tar tid å lære ting, og det tar tid å forstå at du ikke kan ting. Nå føler jeg meg tryggere, men det har tatt tid

MARIANNE HOLTERMANN – norsk gallerist

→ – Fløten er det som synes, men under den ligger masse tøff, hard jobbing. Tusen praktiske ting. Bransjen er konkurransepreget, den er egopreget. Du skal arbeide med integritet og et godt øye.

Hun ramser opp alt som kreves for å installere en utstilling, fra riktig størrelse på skulptursokler, til videoproduksjon og sosiale medier.

– Så kommer fløten.

– Hvorfor ville du egentlig jobbe i kunstbransjen?

– Hvis jeg skal være helt ærlig: I begynnelsen tenkte jeg: «Guri meg, *this is glamorous!*» Da handlet det om å suse rundt i verden og drikke champagne. Jeg var ung og *keen* på livet, ikke sant, sier hun.

– Men etter hvert har noe mye viktigere overtatt. Først, å finne frem til kjempefine kunstverk jeg kunne vise frem, arbeide med og plassere i samlinger. Senere, å jobbe med kunstnere som virkelig har noe å si, hvor kunsten rører ved noe og betyr noe.

VUSA. På en reise til New York i 1983 møtte Holtermann den sveitsiske kunsthandleren og samleren Ernst Beyeler, som av New York Times ble omtalt som Europas mest fremtredende handler av moderne kunst.

Da han døde i 2010, ble hans private samling verdsett til over 16 milliarder kroner.

Holtermann begynte å jobbe med Beyeler på kunstmessen i Basel, før han spurte om hun ville reise Amerika rundt for å representere ham hos de største museene.

– Jeg kjente ikke disse museene eller menneskene. Altså, Amerika er et svært land! Men jeg satte meg på Victoria & Albert-museets bibliotek, hvor de hadde en katalog over amerikanske museer. Jeg valgte ut de største og mest bemidlede, som samlet impresjonistisk og moderne kunst, fant telefonnumrene og ringte og presenterte meg: «Jeg heter Marianne Holtermann, jeg jobber for Ernst Beyeler – og jeg kommer for å besøke deg.»

Ved hjelp av det gamle VUSA-passet, et slags inter-rail for fly, kunne hun fly så mye hun ville rundt i USA.

– I retrospekt høres det spennende ut, men det var utrolig slitsomt. Jeg måtte gjøre alt selv, og jeg var så nervøs at jeg holdt på å dø. Første møtet var i Boston, og *bostonians* er kjent for å være ganske arrogante. Da jeg møtte museumsdirektøren, lente

han seg bakover, så opp i taket og spurte: «Hvorfor trenger en som Beyeler en som deg?»

Holtermann lener seg fremover igjen, etter å ha imitert museumsdirektøren fra Boston. Som om hun skal fortelle en hemmelighet, lener hun seg over bordet og hvisker entusiastisk over bordet:

– Jeg har ikke peiling, jeg!

KVINNE I KUNST. Det var ikke bare den direktøren som lurte på hva Holtermann kunne.

– Det tar tid å lære ting, og det tar tid å forstå at du ikke kan ting. Nå føler jeg meg tryggere, men det har tatt tid, sier hun.

To eldre, rakryggede Mayfair-kvinner med Barbour-jakke og halstørkle roper til Holtermann at der er hyggelig å se henne. Hun smiler pent tilbake, nikker og vinker.

– Her om dagen ble jeg helt sjokkert da noen reiste seg for meg på *tuben*, forteller Holtermann.

– På innsiden føler jeg meg som om jeg var 20. Men i dag kan jeg stole på meg selv, og det jeg kan. Det er et frynsegode ved å bli eldre.

Hun sier at hun har hatt mange opplevelser av ikke å nå opp, men aldri fordi hun var kvinne.

– Jeg har takket min mor for at jeg aldri har følt det. Hun ble revet med av kvinnefrigjøringen, og var opptatt av at jeg skulle være likestilt med mine brødre. Jeg husker da min far skulle kjøpe hagler til brødrene mine for at de skulle være med på jakt, og moren min sa: «Det er greit, men om guttene skal få hagler, skal Marianne også det.»

MOR HOLTERMANN. Mens Holtermann jobbet for Beyeler i USA, møtte hun, Joseph «Joe» Shapiro i 1984, en av grunnleggerne på Museum of Contemporary Art i Chicago, og begynte å jobbe med hans samling også.

– Han var en aldeles fantastisk type. Han hadde ankommet Ellis Island fra Russland som toåring, vokst opp i Chicago, blitt advokat, arbeidet i eiendom, lest filosofi og samlet kunst. Han var det aller beste av den jødiske tradisjonen som handler om å lære, og lære mer, forteller hun.

– Han var mye eldre enn meg, og vi hadde det veldig hyggelig og lærerikt. Vi ble kjempegode venner, og jeg reiste mye til Chicago for å være sammen med han. →

↑ **Katalogjenta.** Ektemannen Lance Entwistle la merke til Holtermann på galleriene i London, alltid med katalogen til ulike auksjonshus under armen. Han ga henne kallenavet *catalogue girl*.

Hjem til Norge. Til tross for å ha tilbragt sitt voksne Liv i London, føler Holtermann fremdeles en tilhørighet i Norge. – Jeg kan bo her og tenke det skal bli deilig å dra til Norge. Også er jeg i Norge og lengter bare tilbake hit. Sånn er livet nå blitt. Det løpet er kjørt. Jeg tilhører to steder.

Når man sitter i en begravelse, hører man om alt det flotte personen har gjort

MARIANNE HOLTERMANN – norsk gallerist

→ I «syv og åtti – eller åttisyv heter det vel nå» møtte hun ektemannen Lance Entwistle. Fire år senere fikk de sin første datter, Maia, mens Holtermann fortsatte å jobbe for private samlere som Beyeler og Shapiro, og finansmann og filantrop Nicholas Forstmann.

– Jeg hadde med Maia til New York da Nicky Forstmann, *the most eligible bachelor in New York*, ringte. Jeg satt på hotellrommet mitt. Han sa: «Møt meg ved Sotheby's om en halvtime.» Men jeg hadde jo babyen! sier hun.

– Så jeg tok henne med, da. Og der sto han for å møte meg, *charming and dapper*. Men han ville ikke bli sett med en baby, da ville hele ryktet hans gå i dass. Så han gikk ved siden av meg som en tinnsoldat.

Men samtidig som hun reiste mellom USA og London, skulle hun oppdra to døtre.

– Det høres ut som om det var greit, men det var ikke så innmari greit. Jeg husker jeg ringte en venninne hulkende og sa: «Please, si at det er helt normalt å ikke ha fått kledd på seg midt på dagen.»

DAGENE IMELLOM. Lunsjen hos Sotheby's begynner å nå slutten. Mennene i Saville Row-dresser og kvinnene med perfekt fønet hår begynner å bevege seg ut mot Londons dyreste handlegate.

Når tallerkenene er ryddet av bordet, forteller Holtermann om et mislykket forsøk med å starte sitt eget galleri allerede på 1990-tallet, samtidig som hun skulle være mor og kunsthandler. Denne gangen ville hun ikke gi galleridrømmen en ny sjanse før hun fant et passende lokale. Dessverre skjedde det kun et halvt år før verden stengte ned.

– Døtrene mine sier jeg har fått til så mye ...

Hun tar en slurk av kaffen, koffeinfri, slik at hun får sove.

– Når man sitter i en begravelse, hører man om alt det flotte personen har gjort. Men det som snakkes om i sånne sammenhenger, det vi snakker om nå, det døtrene mine sikter til, er høydepunktene. Det er det som er spennende å fortelle om, sier hun.

– Men så er det alle de dagene imellom, hvor det ikke skjer noe, og du ikke får til noe særlig. Det er jo mange flere av dem.

– Det er litt som melken og fløten?

– Ja, det er det, sier hun og ler.

– Og hva med disse dagene vi er i nå, når du endelig har eget galleri og kan reise rundt i verden igjen – er det fløten?

– Det er vel hele flasken ...

Marianne Holtermann smiler.

– Men med litt ekstra fløte på toppen. **D2** anna.skavlan@dn.no